

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w powiecie nowotomyskim w 1974 roku

Włodzimierz Cichocki

Obszar badań, o powierzchni 1297 km², położony jest na Wysoczyźnie Poznańskiej. Jego granicę od zachodu wyznacza Obra, od wschodu jeziora — Niepruszewskie i Strykowskie. Są to tereny o typowym krajobrazie polodowcowym. Głównymi

TABELA LXVI

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w byłym powiecie Nowy Tomyśl w roku 1974
Results of White Stork nests census in the district of Nowy Tomyśl in 1974

Rodzaj danych	Liczba gniazd	Rodzaj danych	Liczba gniazd	Rodzaj danych	Wartość
Data	Number of nests	Data	Number of nests	Data	Value
H	69	HPm 5	—	JZG	129
HP	63	HPm 4	5	JZa	2,05
HB	2	HPm 3	18	JZm	2,53
HE	—	HPm 2	27	StD	4,9
HO	4	HPm 1	1	WiSt	—
Hx	—	HPm x	—		
		HPo (m)	—		
HPm	51	HPo (—)	9		
HPo	12	HPo —	2		
HPx	—	HPo x	1		

jego elementami są wyrównane wysoczyzny moreny dennej i nieliczne wzgórza moreny czołowej. Przez teren badań przepływają południkowo rzeki: Mogielnica, Czarna Woda, Dojca i Szarka.

Gęstość zaludnienia wynosi 70 osób/km²; główne skupiska mieszkańców koncentrują się we wschodniej części byłego powiatu.

Użytkowanie gruntów przedstawia się tu następująco: grunty orne 50,1%, lasy 32%, łąki 6,6%, pastwiska 2,2%, sady 0,5%, inne grunty około 8,5%. Pola uprawne zajmują całą wschodnią część terenu, lasy część zachodnią.

Kontrole terenowe przeprowadzono w dniach od 1 do 10 lipca oraz od 1 do 5 sierpnia 1974 roku. Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego podano w tabeli LXVI.

Rozmieszczenie gniazd nie było równomierne. Gminy Miedzichowo i Zbąszyń, z reguły o glebach piaszczystych i małym udziale lasów, miały niższe zagęszczenie

TABELA LXVII

Miejsca założenia gniazd bociana białego w byłym powiecie Nowy Tomysł, w roku 1974
Nests location of the White Stork in the district of Nowy Tomysł in 1974

Miejsce założenia gniazda Nest location	Liczba gniazd Number of nests	Procent gniazd Per cent of nests
Budynki z dachem miękkim (strzecha itp.) Buildings covered with soft materials (straw, reed, rush)	32	46,4
Budynki z dachem twardym (dachówka itp.) Buildings covered with hard materials (tile, eternit, roofing paper)	12	17,4
Budynki ogółem Buildings — total	44	63,8
Kominy, wieże, ruiny Chimneys, towers, ruins	0	—
Słupy linii elektrycznych i telefonicznych Telegraph and electric poles	3	4,3
Drzewa Trees	22	31,9
Inne Others	0	—
Razem Total	69	100,0

gniazd. Występowały tu one w dużym rozproszeniu, a liczba piskląt w gnieździe na ogół nie przekraczała dwóch. Na obszarach o bardziej intensywnej gospodarce rolnej, w gminach: Granowo, Kuślin, Lwówek, Buk i Opalenica, zagęszczenie gniazd było wyższe, a liczba piskląt dochodziła do czterech.

Bociany jako miejsce założenia gniazda preferowały dachy kryte słomianymi strzechami (32 gniazda, co stanowi 46,4% wszystkich zarejestrowanych gniazd — tab. LXVII) i wysokie stare drzewa (22 gniazda — 31,9%). Z 12 gniazd umieszco-

TABELA LXVIII

Odległość gniazd bociana białego od zamieszkałych zabudowań w byłym powiecie Nowy Tomysł w roku 1974

Distance of White Stork nests to the nearest occupied house in the district Nowy Tomysł in 1974

Odległość Distance	Liczba gniazd Number of nests	Procent gniazd Per cent of nests
W obrębie zabudowań i do 100 m od nich On the buildings and up to 100 m	67	97,1
Od 100 do 500 m 100 to 500 m	2	2,9
Powyżej 500 m Over 500 m	0	—
Razem Total	69	100,0

nych na budynkach z dachem twardym, w 10 przypadkach gniazda zostały zbudowane nie bezpośrednio na dachu, lecz na kołach (Paproć), specjalnie przygotowanych drewnianych platformach (Nądnia, Niepruszewo) lub drewnianych daszkach wywietrzników (Brody). Szybkie zanikanie strzech i wycinanie starych drzew powoduje, że liczba gniazd powoli, lecz stale się zmniejsza.

Gniazda bocianie na całym terenie badań występowały w pobliżu siedzib ludzkich (tab. LXVIII). Na 69 zarejestrowanych gniazd tylko dwa znajdowały się w odległości większej niż 100 m od zabudowań.

W trakcie obserwacji stwierdzono, że bociany były bardzo przywiązane do raz obranego miejsca i wcale nie należały do rzadkości gniazda, w których bociany wyprowadzały lęgi od co najmniej 90 lat (Nądnia, Lwówek). Gdy więc po zmianie pokrycia dachu zabezpieczy się bocianom miejsce pod założenie gniazda, z reguły korzystają z tego i utrzymują się na tym terenie nadal.

23

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w powiecie poznańskim w latach 1972—1974

Jerzy Ptaszyk

Poprzednią inwentaryzację gniazd bociana białego na omawianym terenie wykonał Szczepski (1935), dlatego jednym z celów badań była próba stwierdzenia, w jakim stopniu liczebność bociana uległa zmianie w przeciągu czterdziestu lat.